

Umělá inteligence pomáhá se záznamy sněmovních jednání

15.10.2024 - | Poslanecká sněmovna Parlamentu ČR

Umělá inteligence pomáhá usnadnit, urychlit a zkvalitnit pořizování záznamů z jednání Poslanecké sněmovny. Vedoucí stenografů Pavel Dibelka tento týden představil využití AI nástrojů při práci v Poslanecké sněmovně Parlamentu ČR na konferenci v rámci Dnů AI v Praze.

Od letošního září se v Poslanecké sněmovně začalo při zpracovávání záznamů jednání využívat umělé inteligence. Nová aplikace dokáže nejen převést hlas na text, ale také rozpoznat jednotlivé mluvčí či usnadnit následné vyhledávání. *„Jedná se o první využití umělé inteligence při zajišťování služeb, které poskytuje Kancelář Poslanecké sněmovny,”* říká vedoucí Kanceláře Poslanecké sněmovny Martin Plíšek a vysvětluje, proč je tato změna pro modernizaci chodu Sněmovny důležitá: *„V posledních letech jsme zaznamenali výrazný nedostatek stenografů, protože těsnopis se již dlouhou dobu nevyučuje. Navíc došlo k markantnímu nárůstu v objemu přepisovaných projevů.”*

Záznamy z jednání představují důležitý doklad činnosti Sněmovny a jsou k dispozici jak pro zákonodárce či státní správu, tak pro odbornou i laickou veřejnost. *„Zaznamenáváme téměř doslovně veškeré projevy na plénu Sněmovny. Máme záznamy od roku 1848, kdy se konal ústavodárný rakouský říšský sněm, až do dneška,”* říká vedoucí oddělení stenografické služby Pavel Dibelka s tím, že technika záznamu se za tu dobu výrazně proměnila. *„Od grafického těsnopisu, přes první magnetofony, mechanické psací stroje, až po počítače a dnes automatické přepisy pomocí umělé inteligence,”* vyjmenovává P. Dibelka.

Aplikace Beey

Aplikace umělé inteligence, kterou Sněmovna po několikaměsíčním testování začala letos v září pro přepisy jednání naplno využívat, se jmenuje Beey [bíji] a vyvinula ji česká společnost NEWTON Technologies, mj. s podporou Technologické agentury České republiky.

„Beey je nástroj na rozpoznávání řeči využívající hluboké neuronové sítě (umělou inteligenci), který umožňuje zejména převod řeči na text,” objasňuje Ondřej Klimeš z NEWTON Technologies.

Rozpoznávací model pro Sněmovnu se podle něj chystal několik let a trénoval se přímo na nahrávkách jejích zasedání. *„Jednalo se o obohacení velkého modelu rozpoznávání řeči o konkrétní nahrávky a texty ze Sněmovny, takže systém si pak při přepisu poradí například i se specifickými výrazy, které zazní právě zde,”* říká O. Klimeš o programu, který Sněmovna aktuálně využívá v pilotním režimu, během něhož se bude model dále ladit. Právě v tom vidí Ondřej Klimeš přidanou hodnotu Beey oproti dnes už běžně dostupným technologiím na rozpoznávání řeči. *„My se navíc na češtinu zaměřujeme a máme svůj vlastní rozpoznávač,”* podotýká O. Klimeš.

Beey využívají také další státní instituce jako Ministerstvo zahraničních věcí, Ministerstvo spravedlnosti, Česká národní banka, Policie ČR nebo vysoké školy. Poslanecká sněmovna je spolu s Ministerstvem spravedlnosti první v Česku, kdo aplikaci přímo integruje do svých vnitřních procesů. *„Využití aplikace Sněmovnou je oproti ad hoc použití například firmami při jednorázových přepisech výjimečné také ve vysoké míře integrace Beey do pracovních procesů, od jednání až po zveřejnění záznamů v určených formulářích,”* upřesňuje O. Klimeš.

Zrychlení a zkvalitnění záznamu

Všechno, co zazní při jednání Sněmovny, se musí objevit v následně zveřejněném textu přepisu. „Zatím šlo o namáhavou mechanickou písarskou práci stenografů,“ říká Pavel Dibelka, podle kterého si od Beey slibují jednak zefektivnění záznamu, a jednak ušetření práce. „Na základě dosavadních zkušeností jde jednoznačně o vylepšení a zprofesionalizování služby záznamu, kdy hlavní prací už není samotný zápis, ale přeposlech a editace strojově pořízeného textu,“ dodává P. Dibelka. Zpracování výsledného textu je rychlejší například proto, že systém dovede sám určit, kde psát malá či velká písmena nebo číslovky.

Automatizované přepisy se ve Sněmovně využívají nejen při jednání v plénu, ale je to nová služba i pro výbory či komise. „Úspora práce je velká. To, co zaměstnancům trvalo přepsat několik dní, je dnes hotové v řádu hodin včetně následné kontroly,“ říká O. Klimeš.

Práce s umělou inteligencí podle Ondřeje Klimeše přepisem nekončí: „Je-li převod hlasu na text dostatečně kvalitní, což se v případě Sněmovny díky lokalizaci daří, lze s ním dále pracovat a uživatelé mohou vedle rozpoznávání řeči využít i další nástroje jako technologie identifikace mluvčích, sdílení, nebo provázanost s časovou značkou zvukové stopy, což usnadňuje titulkování nebo vyhledávání a přehrávání pasáže v textu na jedno kliknutí.“

Pokračování dvousetleté tradice

Přestože se podle Pavla Dibelky kvalita automatického přepisu v posledních letech výrazně zlepšila, technologie má stále své limity a při důležitosti jednání ve Sněmovně je zapojení práce člověka stále nezbytné.

„Tato technologie přichází vlastně včas, protože zájemců o práci stenografa stále ubývá. Místo nich přichází zapisovatelé a editoři, kterým využití umělé inteligence při záznamech jednání Sněmovny pomůže pokračovat v nejvyšší kvalitě se zápisy, které jsme začali v tom roce 1848, čili skoro před dvěma sty lety,“ uzavírá Pavel Dibelka.

<https://www.psp.cz/sqw/cms.sqw?z=19978>